फ्लोरेन्स नाईटिंगेल

एम्मा फिशेल

मराठी: अश्विनी बर्वे

फ्लोरेन्स नाईटिंगेल

“चला युरोपला सहलीला जाऊ या, श्रीमती नाईटिंगेल म्हणाल्या. “श्रीमंत लोक करतात तसे,” श्री. नाईटिंगेल म्हणाले.

जेव्हा ते प्रवासाहून घरी आले तेव्हा त्यांना झालेल्या मुलांची नावं त्यांनी त्या शहरावरून ठेवली. पार्थेनोप आणि फ्लॉरेन्स ।

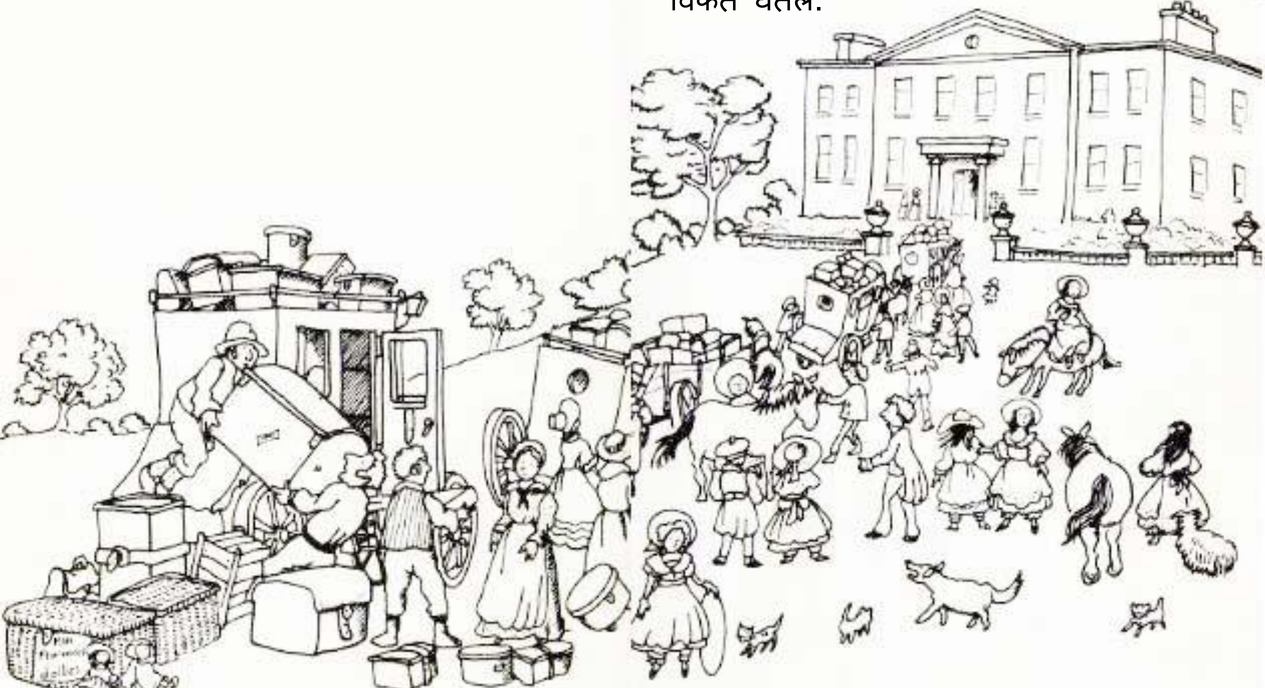
पार्थेनोप फ्लोरेन्स

नाईटिंगेल कुटुंब डर्बीशायरमधील एका घरात राहत असे. ते घर खूप मोठे होते, पण मिसेस नाईटिंगेलसाठी ते पुरेसे मोठे नव्हते.

फ्लोरेन्सकडे खेळायला भरपूर खेळणी आणि पाळीव प्राणी होते - आणि सत्तावीस चुलत भावंडे होती.

म्हणून त्यांनी हॅम्पशायरमध्येही एक मोठे घर विकत घेतले.

तेव्हाचे आयुष्य खूप वेगळे होते. फ्लोरेन्सच्या आईला मुलींची काळजी वाटत होती. तेव्हा शाळा अजिबात नव्हती. "हुशार मुली कोणालाच आवडत नाहीत!" ती गरीब आणि अगदी श्रीमंत मुलींबद्दलही म्हणायची. काही अधिक केले. चला सुरुवात करूया कुठून.

"पियानो वाजवणे, भरतकाम, हे फार काही शिकवले जात नव्हते, फुलांची रचना – हेच तर फ्लोरेन्सला शिकायला हवं!" तरीही, तिच्या वडिलांमुळे फ्लोरेन्स ते शिकली. पण मोठी झाल्यावर फ्लोरेन्सने फुलांची रचना करण्यापेक्षाही खूप

जेव्हा फ्लॉरेन्स सतरा वर्षांची होती, तेव्हा नाइटिंगेल्स पुन्हा युरोपला गेल्या. ते अनेक वेगवेगळ्या ठिकाणी फिरले आणि खूप मजा केली. पण शेवटी फ्लॉरेन्सला कंटाळा आला!

जेव्हा ते घरी परत आले, तेव्हा तिला खूप आनंद झाला. "आता पुरे झाल्या या पार्टी," ती म्हणाली. "मला आता गणिताचा अभ्यास करायचा आहे."

पालकांना ती कल्पना आवडली नाही.

म्हणून फ्लोरेन्सने असं काहीतरी शोधलं, जे तिचे आई-वडील तिला करू देतील. ती गरीब आणि आजारी लोकांना भेटायला जाऊ लागली. तिने त्यांना शक्य तितकी मदत केली.

फ्लोरेन्सला अजून जाणून घ्यायचं होतं. "मला आता हॉस्पिटलमध्ये काम करायलाच हवं," ती म्हणाली. यावेळी तर तिचे वडीलसुद्धा चिडले, पण त्या काळात हॉस्पिटल्स काही वेगळी होती. नर्सिंग? तिची आई म्हणाली. “लाज वाटली पाहिजे, तू एक मोलकरीण होशील.”

पण एक व्यक्ती तिच्या बाजूने होती. तो सिडनी हर्बर्ट नावाचा एक खूप महत्त्वाचा माणूस होता.

"नर्सिंगला तुझ्यासारख्या लोकांची गरज आहे," तो म्हणाला. "जर तुला खरंच शिकायचं असेल, तर यांपासून सुरुवात कर!“ सिडनी हर्बर्ट म्हणाले.

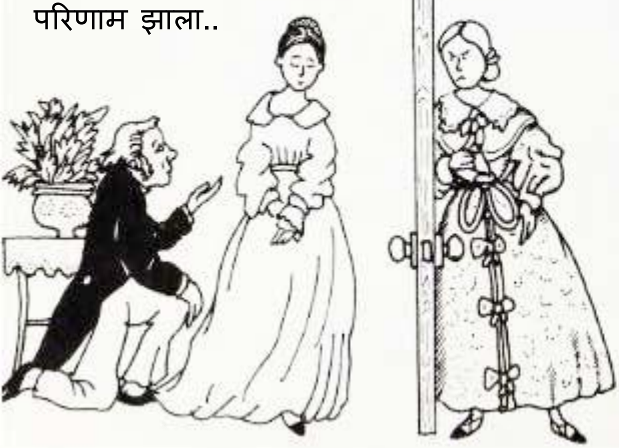

फ्लोरेन्सने ती सर्व पुस्तके घेतली आणि त्यांचा गुप्तपणे अभ्यास करू लागली.

फ्लोरेन्स जसजसे अधिक वाचत गेली, तसतसे तिला जाणवू लागले की तिला गोष्टी बदलण्याचा प्रयत्न करायलाच हवा.

जेव्हा फ्लॉरेन्स एकोणतीस वर्षांची होती, तेव्हा रिचर्ड मॉन्कटन मिल्नेस नावाच्या एका पत्रकाराने तिला लग्नाची मागणी घातली. "मी एक चांगली नर्स आणि एक चांगली पत्नी होऊ शकत नाही," ती दुःखाने म्हणाली. "मी तुम्हाला नकार दिला पाहिजे.“ "आपण तुला परदेशात पाठवू," तिची आई म्हणाली. "त्यामुळे नर्सिंगची ही वेडगळ कल्पना तुझ्या डोक्यातून एकदाची निघून जाईल!“ पण तसे झाले नाही. उलट, त्याचा नेमका विरुद्ध परिणाम झाला..

मी तुम्हाला परदेशी पाठवेन, म्हणजे तुझ्या डोक्यातून हे नर्सिंग भूत निघून जाईल.

कैसरस्वर्थ संस्था

स्वयंसेवक परिचारिका च्या नेहमी स्वागत आहे!

ती दूर असताना, फ्लॉरेन्सला शिकण्यासाठी एक योग्य जागा सापडली, आणि यावेळी तिला थांबवणारे कोणीही नव्हते.

रुग्णालयात फ्लॉरेन्स दररोज सकाळी पाच वाजता उठायची आणि रात्री उशिरापर्यंत काम करायची.

तीन महिन्यांनंतर जेव्हा ती घरी आली, तेव्हा तिला तिच्या स्वतःच्या घरातच भरपूर काम करायला मिळाले.

जसजशी फ्लॉरेन्स तिच्या आजारी कुटुंबाची शुश्रूषा करून त्यांना बरे करत होती, तसतशी तिची कीर्ती पसरत होती. तिला एक मोठे रुग्णालय चालवण्यास सांगितले गेले..

फ्लोरेन्सला लवकरच रुग्णालयात धाव घ्यावी लागली. कारण कॉलरा नावाचा एका भयंकर रोगाचा प्रसार झाला होता.

लवकरच हजारो लोक आजारी पडले. मग फ्लोरेन्सचे वडीलसुद्‌धा कॉलरा होऊन रुग्णालयात गेले.

कुटुंबाला त्यांची खूप चिंता वाटत होती कारण या रोगापासून अनेकांचा मृत्यू होत होता.

पण केवळ रोगराईचाच धोका नव्हता. रशिया आणि तुर्कस्तान यांच्यात युद्ध सुरू होते. एका वर्षानंतर, ब्रिटन आणि फ्रान्स रशियाविरुद्ध सामील झाले. २२ जखमी सैनिकांना तुर्कस्तानमधील स्कुटारी नावाच्या ठिकाणी नेण्यात आले, पण तिथे डॉक्टरांना मदत करण्यासाठी परिचारिका नव्हत्या. "सैनिक विनाकारण मरत आहेत. मी काहीतरी केलेच पाहिजे," फ्लॉरेन्स म्हणाली.

म्हणून फ्लॉरेन्सने सिडनी हर्बर्टला पत्र लिहिले. सिडनी हर्बर्टने फ्लॉरेन्सला स्कुटारी येथील रुग्णालय चालवण्यास सांगितले. लवकरच ती आणि अठ्ठेचाळीस परिचारिका तुर्कस्तानकडे निघाल्या.

म्हणून सिडनी हर्बर्टने फ्लोरेन्सला लिहिले.

त्यांचा जन्म ४ नोव्हेंबर १८५४ रोजी झाला. ते स्कुटारीमध्ये गेल्या तेव्हा फ्लॉरेन्स चौतीस वर्षाच्या होत्या.

रुग्णालय अंधारे आणि अस्वच्छ होते. सर्वत्र सैनिक जखमी आणि मरणासन्न अवस्थेत पडले होते. सतत नवीन सैनिक येत होते.सर्व काही घाणेरडे होते. स्वच्छ पाणी जवळजवळ नव्हतेच, औषधे नव्हती, पट्ट्या नव्हत्या, साबण किंवा टॉवेलही नव्हते. बरे होण्याऐवजी, बहुतेक सैनिकांची प्रकृती अधिकच खालावली.

"आधी सैनिकांना स्वच्छ आणि चांगले खाऊ घातले पाहिजे," फ्लोरेन्स म्हणाली. तिने सैनिकांच्या चादरी आणि कपडे धुण्यासाठी त्या जागेला कपडे धुण्याचे काम दिले. म्हणून ती आणि तिच्या परिचारिका सैनिकांच्या चादरी आणि कपडे स्वच्छ करण्याच्या कामाला लागल्या. ती कधीतरीच झोप घ्यायची.

दररोज नवनवीन समस्या सोडवायच्या असायच्या.

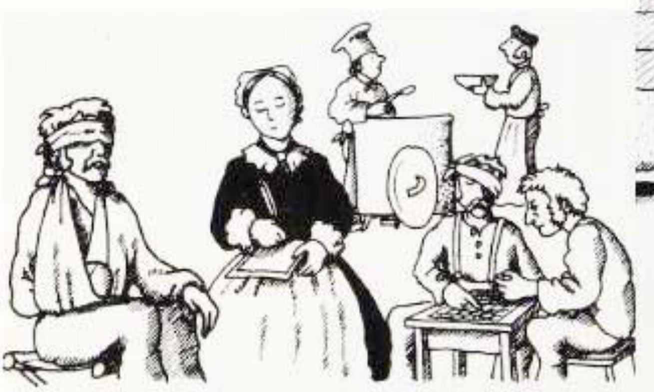
सर्वात वाईट म्हणजे, काही डॉक्टरांना ती तिथे नको होती. काही लष्करी अधिकाऱ्यांनाही ती नको होती.

"युद्धाच्या काळात रुग्णालय चालवण्याबद्दल एका बाईला काय माहिती असणार?" ते म्हणाले.

पण फ्लॉरेन्सने दबाव टाकला, मनधरणी केली. आणि हळूहळू, रुग्णालयात सुधारणा होऊ लागली

जखमी सैनिकांचे तिच्यावर खूप प्रेम होते. त्यांना बरे करण्यासाठी ती शक्य ते सर्व काही करत असे. तिने इंग्लंडमधून पुस्तके आणि खेळ पाठवण्याची, तसेच फ्रान्समधून एक भेटवस्तू पाठवण्याची विनंती केली.जे स्वतः लिहू शकत नव्हते, त्यांच्यासाठी ती पत्रेसुद्धा लिहीत असे.

आणि दररोज संध्याकाळी ती प्रत्येक वॉर्डमधून फिरून शुभ रात्री म्हणत असे..

सैनिक तिला ‘लेडी विथ लॅम्प' (दिव्यावाली स्त्री) म्हणत असत.

मग युद्ध संपल्यावर, फ्लोरेन्स गंभीर आजारी पडली. बारा दिवस ती जगेल की मरेल हे कोणालाच माहीत नव्हते. तिच्या घरी स्वागतासाठी उत्सवाचे आयोजन करण्यात आले होते.

आतापर्यंत इंग्लंडमधील लोकांना तिच्या शौर्याबद्दल सर्व काही माहीत झाले होते. फ्लोरेन्सला कोणताही गोंधळ नको होता आणि म्हणूनच तिने त्या सर्वांना फसवले होते. प्रत्येकजण बातमीची आतुरतेने वाट पाहत होता.

राणी व्हिक्टोरियाने फ्लॉरेन्सला स्कॉटलंडमध्ये तिच्यासोबत राहण्यासाठी आमंत्रित केले. मग फ्लॉरेन्सने राणीला तिच्या मनात आलेल्या काही कल्पना दाखवल्या.

फ्लॉरेन्सने राणीला स्कुटारीमधील भयंकर घटनांबद्दल सर्व काही सांगितले.
"आणि जर आपण परिस्थिती बदलण्यासाठी काही केले नाही, तर ते पुन्हा घडेल," ती म्हणाली. “आम्ही तिच्या ज्ञानाने आणि, अं... तिच्या सखोलतेने खूप प्रभावित झालो आहोत," राणी म्हणाली.

फ्लोरेन्सला फक्त सैन्यांच्या रुग्णालयात बदल करण्याची इच्छा नव्हती.

जिथे झोपडपट्टी होती, अस्वच्छता होती, दाटीवाटीने लोक राहत होते तिथून रोग पसरण्याची शक्यता जास्त होती.

काय चुकीचे आहे हे शोधून काढून ते चांगले, बरोबर करण्याचा तिचा प्रयत्न होता.

तिने अनेक महत्वाच्या लोकांना काय करणे महत्वाचे आहे सांगण्याचा प्रयत्न केला, जरी त्यांना ते ऐकण्याची इच्छा नव्हती.

पण हळूहळू तिचे काम होऊ लागले.

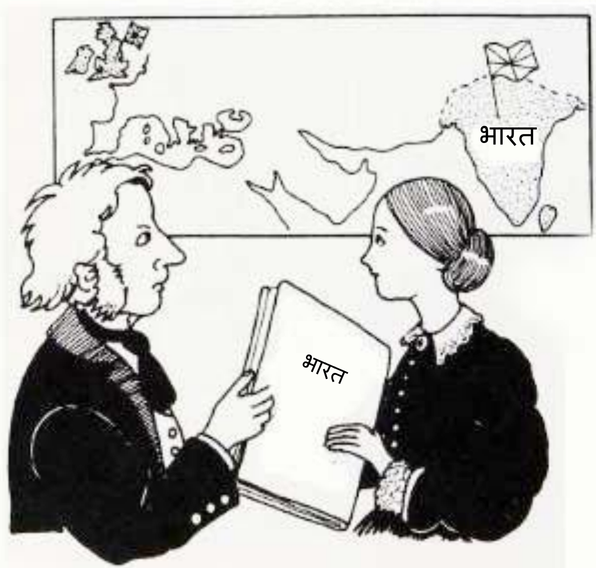

सिडनी हर्बर्टला तिची काळजी वाटत होती, “तू खूप केलं आहे,” ते म्हणाले.

पुरेसे नाही, सिडनी!" फ्लॉरेन्स म्हणाली. आणि आता माझ्याजवळ भारतातील परिस्थिती सुधारण्यासाठी काही कल्पना आहेत.”

भारत जरी दूर असला आणि तिथे ब्रिटिशांचे राज्य असले तरी तिथे खूप माणसं मरत आहेत.

फ्लोरेन्सने भारतातल्या डॉक्टरांना पत्रं लिहिली आणि तिने खूप प्रश्न विचारले.

तिला असंख्य पत्र आली, त्यात सर्व समस्येचा उल्लेख होता. जवळ जवळ २००० पाने होती.

नर्सेससाठी एक प्रशिक्षण शाळा स्थापन करण्यात आली आणि तिला तिचे नाव देण्यात आले. प्रशिक्षणादरम्यान विद्यार्थी रुग्णालयातच राहत असत

सिट थॉमे रुग्णालयात चाळीस ते साठ या वयोगटात फ्लोरेन्स खूप आजारी होती.

पण अंथरुणाला खिळून राहिल्यानेही तिचे काम थांबले नाही - जरी तिचे उत्तर: होय "फ्लोरेन्स विद्यार्थ्यांशी खूप दयाळू होती. ती त्यांच्यासाठी चहा पार्ट्या आयोजित करायची आणि त्यासाठी पैसेही द्यायची."

जेव्हा फ्लॉरेन्स ऐंशी वर्षांची होती, तेव्हा तिची दृष्टी इतकी खराब झाली की तिला काम करणे थांबवावे लागले. त्याच वर्षी राणी व्हिक्टोरिया यांचे निधन झाले. फ्लॉरेन्सचे वयाच्या नव्वदीत निधन झाले. सर्वांना तिला वेस्टमिन्स्टर ॲबीमध्ये एक मोठा सार्वजनिक अंत्यसंस्कार द्यायचा होता.नवीन राजा, एडवर्ड सातव्याने, फ्लॉरेन्सला 'ऑर्डर ऑफ मेरिट' नावाचा एक अतिशय विशेष सन्मान दिला. हा सन्मान एखाद्या स्त्रीला दिला जाण्याची ही पहिलीच वेळ होती.

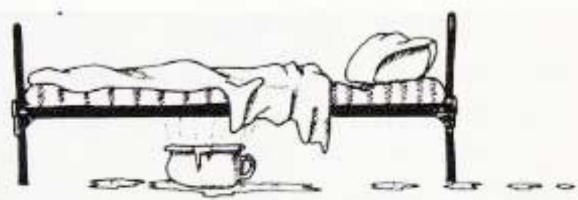

अधिक तथ्ये, दृश्ये आणि निरीक्षणे

फ्लोरेन्सने सांगितलेल्या काही सुधारणा डॉक्टर आणि परिचारिकासाठी खूप साध्या होत्या, जसे की रुग्णालय उघडणे.अनेक लोकांना वाटायचे की नवीन डॉक्टरांना अमेरिकेत जावे लागेल आणि हवेमुळे रोग पसरतील, म्हणून त्या वैद्यकशास्त्राचा अभ्यास करण्यासाठी स्वित्झर्लंडला गेल्या. फक्त हिवाळ्याच्या सुरुवातीला रुग्णालये बंद केली जात असत. ब्रिटिश विद्यापीठांमध्ये पुरुषांनाच प्रवेश दिला जात असे. बऱ्याच रुग्णालयांमध्ये शौचालये नव्हती, फक्त पलंगाखाली शौचपात्रे होती. ती खूप धुतली जात नसत – पण अर्धीसुद्धा क्वचितच रिकामी केली जात.

नाईटिंगेल प्रशिक्षण शाळेने दाखवून दिले की नर्सिंगमध्ये चादरी बदलणे आणि पलंगाभोवती आवरण घालण्यापेक्षाही बरेच काही आहे. फ्लोरेन्सने तिच्या रुग्णालयांमध्ये रुग्णांसाठी पडदे आणले. पहिल्यांदाच परिचारिकांनी गणवेश परिधान केला होता, ज्यामुळे इतर सर्व रुग्णांना पाहता येत होते.

फ्लोरेन्स नाइटिंगेलच्या आयुष्यातील काही महत्त्वाच्या तारखा

१८२० १२ मे रोजी फ्लोरेन्सचा जन्म झाला.

१८३७ व्हिक्टोरिया इंग्लंडची राणी झाली. फ्लोरेन्स युरोप दौऱ्यावर गेली.

१८५१ कैसरवर्थ येथे तीन महिने काम केले.

१८५३ लंडनच्या हार्ले स्ट्रीटमध्ये तिने पहिले रुग्णालय सुरू केले.

१८५४ क्रिमियन युद्ध सुरू झाले. नोव्हेंबरमध्ये फ्लोरेन्स लष्करी रुग्णालयात काम करण्यासाठी तुर्कीमधील स्कुट्टूला गेली.

१८५५ फ्लोरेन्स गंभीर आजारी पडली पण बरी झाली.

१८५६ युद्ध संपले, फ्लोरेन्स इंग्लंडला परतली आणि राणी व्हिक्टोरियाला भेटली.

१८६० लंडनमध्ये परिचारिकांसाठी शाळा सुरू झाली.

१९०१ व्हिक्टोरियाला श्रद्धांजली.

१९०७ फ्लोरेन्सला 'ऑर्डर ऑफ मेरिट' हा सन्मान देण्यात आला.

१९१० १३ ऑगस्ट रोजी फ्लोरेन्सचे निधन झाले.